

PRESSENS
FAGLIGE UTVALG

PFU-SAK NR. 034A/17

KLAGER:	Initiativretten ved Norsk Presseforbunds (NPs) kst. generalsekretær Nils Øy
ADRESSE:	Rådhusgata 17
PUBLIKASJON:	TV 2
PUBLISERINGSDATO:	04.01.2016 (tv+ nett)
STOFFOMRÅDE:	Helse/skole/justis
SJANGER:	Nyhet
SØKERSTIKKORD:	Omtale av barn
REGISTRERT:	07.02.2017: Søknad om klagefrist kunne fravikes 17.02.2017: PFU vedtok at klagefrist kunne fravikes 18.02. 2017: Klage mottatt 20.02.2017: Igangsettelse av klagen
BEHANDLET I PFU:	18.04.2017
BEHANDLINGSTID:	60 dager
KLAGEGRUPPE:	Initiativretten
PFU-KONKLUSJON:	
HENVISNING VVPL.:	4.8
OMTALE/ANONYM.:	
MERKNADER:	Følgende klagesaker omhandler samme sakskompleks og behandles hver for seg i samme møte: * Initiativretten mot ni medier: Aftenposten (028/17), Budstikka (029/17), Dagbladet (030/17), Dagsavisen (031/17), NRK (032/17), NTB (033/17), TV 2 (034A/17), Valdres (035/17) og Verdens Gang (036/17). * NN med flere mot TV 2 (034B/17) * Christine Meling mot Budstikka (291/16).

SAMMENDRAG:

TV 2 publiserte et innslag i TV 2-nyhetene **mandag 4. januar 2016**. Innslaget ble presentert i headlines, av nyhetsanker Morten Sandøy (MS):

«Mora til trettenåringen som ble funnet død i Valdres varsla om grov mobbing for flere år sidan. Nå blir både barnevern og helsevesen etterforsket.»

Deretter et klipp fra innslaget der jentas mor som uttalte:

«- Datteren min har jo blitt flink til å si fra til voksne på skolen når det skjedd noe. Men sånn som hun sa nå på slutten: Det var jo ikke vits i å si fra om noe, for de gjorde jo aldri noe med det.»

Selve nyhetsinnslaget ble introdusert av MS fra studio slik:

«Jenta som vart funnen død i Valdres nyttårsafta har i mange år slete med spisevanskar som følge av mobbing på fleire Bærumskular. I eit intervju med TV 2 for tre år sidan fortalde den nå sikta mora om kampen for å få dottera frisk. Nå etterforskar politiet om barnevern og helsevesen har gitt jenta god nok hjelp etter at det har kome fram at jenta blei mobba i fleire år.»

Det settes det direkte over til reporter Finn Erik Robstad (FER), som står utenfor Mølladammen skole.

MS fra studio:

«Finn Erik Robstad, nå viser det seg altså at mor til trettenåringen slo alarm for fleire år sidan.»

FER:

«Ja, jenta som sluttet på Mølladammen ungdomsskole i Lommedalen har en trist historie som strekker seg flere år tilbake i tid. TV 2 vet at jenta blei utsatt for mobbing på barneskolen og at mobbinga førte til spiseforstyrrelser. Vi vet også at hun byttet barneskole og fikk det noe bedre, men at hun altså ble gjenforent med mobberne da hun begynte på ungdomsskolen.»

Deretter startet et innslag som viser et tidligere TV 2-intervju med jentas mor fra 2012. Reporter (R):

«Her er moren som nå er siktet for grov omsorgssvikt. For tre år siden gjorde vi et intervju med henne om spiseforstyrrelsen datteren fikk etter år med mobbing på barneskolen.»

Mor (M):

«Det var etter den siste episoden, og da sa mobberer til henne at "oj, den badedrakten satt stramt". "Og så så hun på meg, "mamma", sa datteren min. "Og blikket hennes sa at jeg var tjukk og da sluttet jeg å spise"»

Reporter:

«Vi velger å bruke intervjuet for å gi mer bakgrunn til saken. Moren valgte å flytte datteren fra Gullhaug barneskole i 2012. Hun stilte til intervju for å fortelle andre at skolebytte er løsningen for de som opplever å ikke bli trodd.»

Moren:

«Jeg skulle ønske at jeg hadde, - hadde vi bare blitt tatt på alvor fra første stund, så vet jeg at dette ikke hadde skjedd. Det kommer jeg sikkert til å være sint og bitter for lenge, men nå har vi på en måte lagt den skolen bak oss, og datteren min har fått en ny sjanse og skal bli helt frisk og bra igjen.»

Deretter kom det et intervju med en tidligere navngitt nabo, før mor og datter flyttet da de

byttet skole i 2012:

«Det er klart jeg ble sjokkert og veldig, veldig berørt av en sånn tragedie. Jeg synes hun ga mer for barnet sitt enn de fleste gjør. Og de var så nære. Hun var en veldig, veldig omsorgsfull mor og jeg synes det er viktig at det kommer fram som en bit av bildet.»

Reporter:

«Jenta gikk så i to år på en annen barneskole i Lommedalen. Her var hun aktiv i skilmiljøet og det gikk bedre. Men Lommedalen er lite og da jenta startet på ungdomsskolen sist høst, møtte hun igjen elever fra den gamle skolen. Moren leverte første skoledag en klage til Fylkesmannen.»

[...] Politiet:

«Det er jo helt naturlig her å avklare hva andre etater eventuelt har vært kjent med. Og ikke minst om det er noen som skal ha ansvar for at det endte med at denne jenta døde nyttårsaften.»

[...] Morens forsvarer:

«Jeg føler meg ganske sikker på at her er det ikke en mor som har sittet stille og skjult med datteren sin. Her har det åpenbart vært mye kontakt ut, - mot det offentlige. Det kan være mange her som er delaktige i at situasjonen faktisk ble som den ble.»

[...] Reporter FER:

«Men det virker som dette er en mobbesak. Hvor alvorlig er det at dette har skjedd?»

Skolesjefen i Bærum:

«Uten å se hen til denne saken, så er hver sak med krenkelser svært alvorlig. Jeg har lyst til å legge til at dette å ha et skolemiljø fritt for krenkelser, det er en kontrakt som inngås hver dag, hvert minutt ved hvert enkelt barn. Det er svært alvorlig og det er et stort arbeidsområde innenfor skolen vår, og som sagt, det må fornyes hver dag.»

[...]

En nettartikkel publisert samme dag, mandag 4. januar 2016, hadde tittelen: «Jente (13) fikk spiseforstyrrelser etter alvorlig mobbing: Moren kjempet i årevis for at hun skulle få hjelp», og ingressen:

«BÆRUM/VALDRES/GJØVIK (TV 2): Jenta (13), som nyttårsaften ble funnet død i en hytte på Valdres, har i mange år slitt med spiseforstyrrelser på grunn av mobbing på barneskolen.»

Artikkelen ble innledet slik:

«Jenta (13) som nyttårsaften ble funnet død i en hytte i Valdres, bodde inntil i høst i Bærum kommune. Jenta var elev ved Mølladammen ungdomsskole i Lommedalen. TV 2 vet at jenta (13) ble mobbet på barneskolen og utviklet alvorlige spiseforstyrrelser som følge av det.

Jenta byttet barneskole, og fikk det bedre. Da hun begynte på ungdomsskolen i høst møtte hun igjen elever fra sin første barneskole, og jenta ble dårligere.»

KLAGEN:

Klager er Norsk Presseforbunds (NPs) konstituerte generalsekretær, Nils Øy, som bruker sin initiativrett og klager inn ni medier, deriblant TV 2.

Klager mener mediene har brutt Vær Varsom-plakatens (VVPs) punkt 4.8 når det gjelder omtalen av mobbing de første dagene etter at dødsfallet ble kjent: «I alle de innklagde publikasjonene er det etter min oppfatning i større eller mindre grad unnlatt å «ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barn(et). [...] De innklagde mediene har gjennomgående brakt kategoriske påstander om at mobbing er skjedd, uten særlig forbehold, og i flere tilfeller også slik at lyttere, seere og lesere må få det bestemte inntrykk at den påståtte mobbingen i mer eller mindre grad førte til det tragiske utfallet.»

Etter klagers mening var deknningen preget av at påstander raskt ble til fakta: «Med mange års erfaring i faget er jeg klar over at når en slik tragedie inntreffer under omstendigheter som i denne saken, der nye overraskende opplysninger kommer til i stort tempo, vil det ofte forekomme publiseringer som ikke er blitt tilstrekkelig undersøkt. Ofte bringer mediene videre hva konkurrentene melder uten nødvendige forbehold eller egne undersøkelser. I denne saken mener jeg å se at informasjon med tynt grunnlag i utgangspunktet, temmelig hurtig vokste fra den ene publikasjon til den andre, for å ende opp som nærmest kategoriske fakta.»

Klager erkjenner at det er lett å være etterpåklok, men mener likevel det er grunn til å stille spørsmål til om omtanken og hensynet til berørte barn, var tilstrekkelig fremme i bevisstheten i redaksjonene. Klager skriver: «Når påstått mobbing tas opp i mediene, for eksempel når omtalte barn i alderen seks til ti år og er fullt anonymisert, vil det som oftest være mulig for foreldre å verne barna selv overfor medieomtalen. Slik er det ikke når barna er i overgangen til ungdomstrinnet og mobbepåstandene knyttes til en dramatisk nyhet som i dagervis dominerer det nasjonale nyhetsbilde i alle medier, og som direkte identifiserer skolene. Enhver må kunne forstå hvilke belastninger dette kan få for de omtalte, uansett om påstandene er sanne eller ikke. I slike tilfeller er det bare mediene selv som har ansvar for å tenke på konsekvensene og dermed verne barna, slik VVP punkt 4.8 krever.»

Klager er klar over at spørsmålet skal vurderes for hvert enkelt medium og på grunnlag av omstendighetene på *publiseringstidspunktet*. På publiseringstidspunktet var dødsfallet til en 13-åring sakens kjerne, skriver klager og fortsetter: «Da inngår også kunnskapen om at påstandene om mobbing kunne bli knyttet direkte til det tragiske utfall i saken, slik det også ble gjort i noen av mediene. [...]. Nøkkelspørsmålet som mediene må stille seg i en slik situasjon, er om det er tilrådelig – på det aktuelle tidspunkt – å trekke fram mobbepåstander overhodet.»

Når det gjelder TV 2s publiseringer spesifikt, reagerer klager på at TV 2 presenterer opplysninger som at TV 2 «vet»: «[D]et fremstilles altså som faktisk kunnskap uten forbehold».

Klager skriver: «Mye tyder på at eneste kilde for dette er morens uttalelser i intervjuet fra 2012. Publiseringen skjer samme dag som nyheten om dødsfallet blir kjent, og det er

sannsynlig at dette innslaget gir føringer for dekningen i alle mediene.»

TILSVARSRUNDEN:

TV 2 hadde merknader til at klagefristen skulle fravikes i denne saken (vedlagt i sakspapirene).

TV 2 har stor forståelse for belastningen dekningen av denne saken hadde for barna og deres foreldre. Dette var ikke en enkel sak å arbeide journalistisk med, skriver TV 2. I TV 2s redaksjon kjenner man seg imidlertid ikke igjen når det sies at redaksjonen har «unnlatt å ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barnet». Forut for publiseringen ble dette naturligvis vurdert, skriver TV 2.

TV 2s redaksjonelle ledelse har imidlertid i ettertid sett at redaksjonen på enkelte punkter kunne formulert seg mer varsomt. TV 2 skriver: «Man skulle heller ikke ha gått i direkte sending fra skoleområdet da årsakene til flyttingen ble kommentert. Redaksjonen kunne også med fordel tatt mer synlig forbehold, særlig ved omtalen av årsaken til spiseforstyrrelsen.»

For TV 2 er det viktig at PFU ikke legger til grunn at TV 2 hadde som intensjon å gjøre dekningen til en sak om mobbing, eller peke konkrete barn ut som mobbere. Redaksjonen satt imidlertid på informasjon som ville opplyse saken bredere, og gi vesentlig tilleggsinformasjon til den oppfatningen av saksforholdet som bredte seg i offentligheten.

Redaksjonen står fortsatt inne for beslutningen om å omtale morens versjon, fordi den var avgjørende for å belyse forløpet til det tragiske dødsfallet. Siktelsen tydet på at dette kom til å ende i en rettssak der en viktig del av morens forsvar ville være datterens situasjon fra barneskolen, skriver TV 2.

Hensikten med omtalen har vært å komme nærmere hva som var bakgrunnen for at en 13 år gammel jente dør: «Moren ble raskt tiltalt av politiet, og redaksjonen anså det som sin oppgave å informere om det som skjer i samfunnet og avdekke kritikkverdige forhold. (VVP 1.4). [...] Det er særlig to forhold som var avgjørende for at saken fikk et så tragisk utfall; - At jenta hadde slitt med spiseforstyrrelser i lang tid, og - at moren flyttet henne til Valdres. [...] Redaksjonen satt på informasjon som kunne gi en forklaring på de to forholdene.

Intensjonen var selvsagt aldri å fokusere på barna, men redaksjonen ønsket å stille spørsmål til skolens ledelse, kommunen og barnevernet [...] Hvis mediene skal kunne være kritiske til en skoles håndtering av mobbesaker, eller andre problemområder i skolen og omtale dette, er det umulig å komme utenom at det er barn involvert.»

TV 2 mener kanalen var alene med informasjon som, der og da, kunne kaste lys over hendelsene og de spørsmål allmennheten stilte rundt saken: «Gjennom innslagene brakte man således morens oppfatning av hendelsene i tilknytning til den kriminalsaken som politiet var i ferd med å etablere mot henne. Redaksjonen kom fram til at de ikke kunne unnlate å gi de tilleggsopplysninger og forklaringer man satt med. TV 2 var således den første til å bringe disse opplysningene, men dette skjedde dagen etter at TV 2 underrettet om dødsfallet, siktelsen mot moren og også om skolens og skolemyndighetenes reaksjon.»

TV 2 anfører at det er bekreftet fra flere kilder at moren og datteren selv i 2012 oppfattet at opplevelsene på skolen, var en utløsende årsak til de problemene hun slet med. Påstanden om at saken ikke er «tilstrekkelig undersøkt» stemmer ikke, skriver TV 2: «TV 2 poengterer

at redaksjonen ikke drev enkildejournalistikk, verken i 2012 eller 2016. Kildene er flere. TV 2 ville aldri publisert morens versjon uten å vite mer om bakgrunnen. Særlig i denne typen saker er det umulig eller svært vanskelig å navngi de kilder redaksjonen har vært i kontakt med, men redaksjonen hadde gjennom en tid vært klar over mobbeproblematikk ved den aktuelle skolen. Gullhaug skole hadde hatt tilsyn fra fylkesmannen tidligere. I tillegg var redaksjonen i kontakt med kilder i ulikt aldersspenn, nettopp for å sikre at fremstillingen ble understøttet av andre. TV 2 publiserte således ikke en versjon basert på kun én kilde. Når redaksjonen sitter med slik informasjon kan man naturligvis ikke underslå dette. I alle fall ikke slik saken utviklet seg, og TV 2 hadde uavhengige kilder på at NN [jenta] opplevde at hun ble mobbet.»

Men TV 2 skriver samtidig at TV 2 aldri har hevdet at dette var den direkte årsaken til dødsfallet flere år senere. «Under all dekning har det vært tydelig at moren selv er siktet for grov omsorgssvikt, et forhold TV 2 altså undersøkte nærmere og brakte tilleggsopplysninger om».

Slik TV 2 ser det, er et grunnleggende element i klagebehandlingen hvorvidt barna ble identifisert. TV 2 mener de ikke ble identifisert: «TV 2 beskrev ikke, og hadde ikke til hensikt å beskrive, den eventuelle mobbingens karakter eller tilkjennegi hvem de aktuelle barna var.»

De påklagede publiseringene i TV 2, den 4. januar, kom dagen etter at nyhetssaker om selve dødsfallet, herunder informasjon om sorg- og minnearbeidet ved skolen, og intervju med skolesjefen i Bærum. Det ble samtidig rapportert at moren var siktet for grov omsorgssvikt med døden til følge: «Et poeng her er at skolesjefen uttaler at hun ikke vet hvorfor NN [jenta] sluttet på skolen. Også dette er en del av bakgrunnen for de beslutninger TV 2 tok, frem mot publiseringen 4. januar. Da TV 2 publiserte var det publisert minst 40 artikler om saken (viser et Retriever-søk)».

Selv om det bare er publiseringen den 4. januar 2016 som er innklaget, mener TV 2 at man bør man se dekningen i en viss sammenheng, og TV 2 har vedlagt en kronologisk oversikt over det sentrale av TV 2s dekning, med linker til de saker som nå ligger tilgjengelig på nett. Se sakspapirene.

En slik helt særegen sak som den foreliggende, må og skal belyses. Det var her et krav til balanse i dekningen. Hensynet til moren, og også avdøde, etter underretningene den 3. januar og gjennom dagen den 4. januar, tilsa at TV 2 belyste den siden av saken som PFU nå har til vurdering.

Klager merker seg TV 2s erkjennelse, og mener denne er «en innrømmelse av at det på forhånd ikke ble tatt *tilstrekkelig* hensyn til de krav som VVP 4.8 krever ved omtale av barns forhold. Jeg fastholder derfor at TV 2 gjennom de påklagede publiseringen har brutt god presseskikk».

Klager skriver: «Jeg minner om at redaksjonen her sto overfor en situasjon der leserne skulle gis bakgrunn for et barns død, og der det mer eller mindre vises til at barns mobbing lå bak den tragiske hendelsen. Det er nettopp i slike situasjoner at journalistens og redaktørens etiske refleksjon som er uttrykt i VVP punkt 4.8 må komme frem.»

Klager ser også at TV 2 mener at de som ble mest berørt av medieomtalen ikke ble identifisert. Klager skriver: «Dette er etter min oppfatning et alt for snevert perspektiv på

spørsmålet om identifisering, og særlig opp mot det vern av barn som 4.8 skal oppstille. Det er liten tvil om at omtalen av saken måtte føre til traumatiske opplevelser hos barna selv, og at omtalene også har bidratt til at en langt større krets enn bare nærmiljøet vet hvilke barn som var involvert.»

TV 2 mener det er stor avstand fra å hevde, som klager gjør, at TV 2 helt har «unnlatt» å ta hensyn til hvilke konsekvenser medieomtalen kan få for barnet, til at TV 2 mener at man kunne gjort dekningen på en annen måte. TV 2 skriver: ««Når TV 2s dekning på visse punkter er bragt inn for vurdering i PFU imøteser vi således en noe bredere drøfting og rådgivning til redaksjonen. (Vi formoder at det er dette som normalt begrunner bruken av initiativretten).»

Videre: «TV 2 sto overfor en situasjon hvor et barn var død, hvor moren var mistenkt/siktet/tiltalt, hvor moren hevdet at det døde barnets opplevelse av mobbing på barneskolen utløste hennes spiseforstyrrelser, og hvor TV 2 da man ettergikk saken, fant at man kunne bringe nærmere lys over forholdene, fordi redaksjonen kjente både avdøde og moren fra tidligere. Slik avviker denne saken fra en mer konkret eller generell omtale av mobbing som fenomen eller konkret forekomst av mobbing i et miljø.»

For TV 2 fremsto saken annerledes, og det utløste andre tilleggsvurderinger, skriver TV 2, «spesielt i forhold til moren som ble hardt omtalt, uten særlig mulighet til å forklare seg».

Angående identifisering, skriver TV 2: «Så er det et åpent spørsmål om det var TV 2s omtale og utforming av omtalen eller om det var helt andre faktorer, som eventuelt bidro til at en større krets enn bare de aller nærmeste nå mener å vite konkret hvilke barn som var involvert.» TV 2 gjengir her fra tilsvaret i foreldreklagen: «I den generelle brede dekningen av Valdres-saken var skoler og alder på avdøde kjent. Når TV 2 velger å la morens forklaringer komme fram, vil en krets av elever identifiseres. Men å påstå at TV 2 snevret inn til 4 personer er feil.» Det vises til informasjon på sosiale medier, som var ukjent for TV 2. Se hele tilsvaret i PFU-sak 034B/17.

TV 2 «kunne formulert seg mer varsomt, og brukt uttrykk som «det hun opplevde som mobbing» eller «de hun uttrykte problemer med å bli gjenforent med», men det er uansett vanskelig å omtale fenomenet mobbing uten å bruke ordet mobbing. TV 2 så og ser naturligvis dilemmaene.»

TV 2 oppfatter at det er enighet om at slike forhold bør omtales. Det er heller ingen uenighet om at disse forhold bør vurderes og diskuteres. Men, slik TV 2 tolker klagers siste kommentarer: «Konsekvensen av de siste merknadene er imidlertid slik vi leser dem, at forhold som mobbing og andre forhold av negativ karakter, hvor barn er involvert, ikke kan omtales i nyhetsdekningen. I alle fall ikke saker med alvorlig utfall. Den kommende rettsaken, som åpenbart har stor allmenn interesse, kan antageligvis heller ikke dekkes av media, dersom alle skal unngå å omtale disse poengene. Det er norsk presse neppe tjent med. I et slikt lys imøteser vi PFUs drøfting.»